

[Margrete Auken]

holde tilbage, hr. Arne Melchior? Er det en viden, der ikke må komme ud til befolkningen? Det er da rigtigt, at det går meget værre, hvis de begynder at løbe ud i panik alle sammen. Men skal vi så holde den oplysning tilbage, at det dér med at gå inden døre i virkeligheden ikke hjælper? Er det ansvarlighed?

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Jeg blander mig naturligvis ikke i fru Margrete Aukens familieforhold med far og mor. Jeg blander mig i, hvad fru Margrete Auken siger heroppe. Hun har lov til at sige alt, hvad formanden tillader, og ellers under ansvar over for injurielovgivningen; det er da helt i orden. Men det har altså interesse, ikke hvad fru Margrete Aukens familiemedlemmer mener, men om formanden for et parti og for det partis folketingsgruppe, som fik ca. 300.000 stemmer ved sidste folketingsvalg, siger det, fru Margrete Auken har sagt at hun mener de vil sige, nemlig at det må hun da selv om. Hvis de siger det, er det i orden, for det må hun så selv om, så står det for hendes regning. Men det er vigtigt for de 300.000 vælgere og for folketinget og for landet og formodentlig også for regeringen, der for en stor del baserer sin eksistens på fru Margrete Aukens parti, at vide, om partiets ledelse og dermed partiet dækker den panik- og katastrofeanfaling, som fru Margrete Auken har givet, og som ministeren har karakteriseret så godt og så stærkt, som det overhovedet kan gøres.

Må jeg så tilføje, at jeg selvfølgelig ikke ønsker nogen form for viden forholdt nogen som helst. Men jeg bestrider, at det er en viden, fru Margrete Auken har; det er hendes opfattelse, og som sådan skal hun da selvfølgelig luften, når hun synes det. Men samtidig at fortælle: jeg vil gøre sådan og sådan med min mand og mine børn, kan jo ikke være andet end at sige: hvis I ikke gør det samme, så er I ikke rigtig klogé, så har I ikke jeres liv kært. Derfor er det til katastrofe og panik, fru Margrete Auken har opfordret, og derfor er det vigtigt for os alle sammen at vide, om partiet SF står bag denne opfordring.

Hermed sluttede forhandlingen.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om børn og fysisk planlægning.

[Af Waldorff (VS) m. fl.]

(Beslutningsforslag nr. B 3. Fremsat 19/1 82).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Miljøministeren (Erik Holst):

Må jeg sige allerførst, at jeg er ganske sikker på, at der i denne sal er en meget bred enighed om, at også den fysiske planlægning skal bruges til at forbedre vore børns vilkår. Jeg havde nær sagt: selvfølgelig skal den det.

Men der er to afgørende punkter, som jeg ikke kan være enig med forslagsstillerne til dette beslutningsforslag i. For det første finder jeg, at den sammenfattende fysiske planlægning bør tage sigte på alle aldersgruppers forhold. Den helhedsbetragtning, der er nødvendig for planlægningen, bliver slået i stykker, hvis man, som det her er foreslået, tager en enkelt befolkningsgruppe ud af den sammenhæng, der må være i al planlægning.

For det andet er forslagene, så vidt jeg har kunnet fortolke dem, direkte i strid med den decentralisering, som et meget stort flertal af dette tings medlemmer har ønsket gennemført på den fysiske planlægnings områder igennem planlovsreformen. Efter planlovsreformen er hovedansvaret for indholdet af den fysiske planlægning lagt ud til amtskommuner og kommuner. Hensigten har selvfølgelig været, at man lokalt skal varetage også de hensyn, som ligger bag det fremsatte beslutningsforslag.

Lad os sige, at folketinget vedtog det stillede beslutningsforslag; så ville det på en lang række punkter sætte de kommunale myndigheder under en slags formynderskab. Det er selvsagt hverken nødvendigt eller ønskeligt at gøre det. Kommunerne lever jo i al almindelighed, synes jeg nok jeg må sige herfra, op til deres forpligtelser efter planlovgivningen. Fra miljøministeriets side støtter vi på forskellig vis, f. eks. gennem planstyrelsens vejledningsarbejde, kommunernes arbejde med disse spørgsmål.

[Miljøministeren]

Efter det, jeg har sagt her, kan jeg derfor ikke gå ind for det foreliggende forslag til folketingsbeslutning.

Sonja Mikkelsen (S):

I socialdemokratiet er vi af den opfattelse, at planlovene, der gennemførtes i 1970'erne, har været og stadig er et godt redskab til at sikre en hensigtsmæssig arealanvendelse her i landet. Med planlovene gav folketinget nogle overordnede retningslinjer for udarbejdelse og indhold af kommunernes og amtskommunernes fysiske planlægning. I disse retningslinjer indgår naturligvis også retningslinjer for, at planlægningen i kommunerne og amterne skal ske i et samspil mellem folkevalgte og befolkningen. Denne pligt til at give et områdes beboere mulighed for at tage del i debatten om et planforslag, uanset hvilket niveau der er tale om, giver netop de muligheder for indflydelse til alle, uanset alder, på deres omgivelser, som VS efterlyser.

Planlovene er altså ikke kun for voksne, de er også for børn, og det er nærliggende, at man, når der skal lokalplanlægges i områder med mange børn, hvor der f. eks. ligger fritidshjem og skoler, tager en diskussion med dem om planerne, så de eventuelt kan give deres besyv med over for kommunen. Det kan også være en kærkommen lejlighed til at vise børnene et hjørne af, hvordan samfundet fungerer.

Det er socialdemokratiets opfattelse, at den detaljerede planlægning skal ske lokalt, og at vi her i folketinget har løst vores del af opgaven gennem de vedtagne planlove. På denne baggrund skal jeg på socialdemokratiets vegne afvise det beslutningsforslag, der her er til behandling.

Lizzie Lichtenberg (KF):

Det konservative folkeparti tillægger den fysiske planlægning af lokalsamfundet for vore borgere overordentlig stor betydning. Det er den, der lægger rammerne for den individuelle udfoldelse, for de fritidsmæssige, sociale og kulturelle betingelser, for de transportmæssige muligheder og ikke mindst for børnenes opvækstforhold.

Men dette beslutningsforslag vil jeg tillade mig at betegne som overflødig, idet der nu findes såvel en lov om regionplanlægning som en kommuneplanlov, hvorefter kommu-

nerne skal lave en sammenfattende plan over deres hovedstruktur, herunder bymønstre og centerstruktur. Man skal fastlægge en plan for udbygningen med boliger og arbejdspladser, for rækkefølgen i denne udbygning, for sommerhusområder, trafik anlæg, kollektiv trafikbetjening, institutioner osv., og endvidere skal denne hovedstrukturplan ledsages af sektorplaner, herunder sti- og vejplaner.

Vi skal selvfølgelig tænke på de svage trafikanter i vores planlægning, og det er der allerede mulighed for ifølge eksisterende lovgivning.

Vi vil derfor sige nej til punkt 1 om øjeblikkeligt forbud mod, at ubebyggede byzoner bebygges, fordi den planlægning, man er i gang med over hele landet, netop tager hensyn til ubebyggede grunde såvel i byzone som i landzone.

»Børnenes jord« er en fremragende idé, men de eksisterende tilskudsmuligheder i kommunerne, hvor alle jo har en konto til sociale og kulturelle formål, kan jo rigeligt bruges her. Der sker en integration inden for vores bysamfund i dag af boliger og institutioner, og vi skal nok ikke herfra sige, hvordan man skal gøre. Lad dog selve planerne udføre i lokalsamfundet i en dialog mellem planlæggere, beboere og lokalpolitikere.

Med hensyn til den høring, man har allerede nu, og hvori man inddrager borgerne, er der ingen aldersgrænser; det vil sige, at børnene også kan være med, og det er de mange steder, som de tidligere talere har nævnt det; vi hører dem ude i kommunerne.

Der er brug for en forenklet lovgivning, og derfor kan vi ikke støtte en overflødig, men vi vil styrke den eksisterende på de områder, som denne debat allerede har afspejlet. Det er ikke regeringen, men kommunalbestyrelserne, som inden for gældende lov skal søge at fremme børnenes interesser mest muligt, for gør man lokalsamfundet tilgængeligt for børn, bliver det også tilgængeligt for handicappede og ældre gangbesværede, og derfor er det en lovgivning med meget vide perspektiver for de svage i samfundet, som vi bestemt også på planlægningsområdet skal tage hensyn til. Vores samfund er jo ikke kun for raske mænd i den produktive alder, det er for alle befolkningsgrupper.

Tørnæs (V):

[Tørnæs]

Det er naturligvis mit partis opfattelse, at der ved den fysiske planlægning skal tages de videst mulige hensyn til børns trivsel og udfoldelsesmuligheder, men det mener vi også, som det i øvrigt er blevet udtrykt tidligere her, sagtens kan ske med den allerede eksisterende lovgivning på området.

Jeg vil dog alligevel knytte en enkelt bemærkning til forslaget, idet det fremhæver det uheldige i, at børn mere og mere overlades til sig selv; de skilles fra deres forældre allerede som 1-årige, hvor de anbringes på vuggestuer, derefter som 3-årige i børnehave, hvorefter følger skole og fritidshjem, alt sammen mellem fremmede, borte fra forældrene. Vi deler forslagsstillernes opfattelse af, at denne udvikling er uheldig, men vi mener, at problemet skal løses ved, at der gives forældrene bedre mulighed for at være mere sammen med deres børn, og det ved vi kan ske ved, at der skabes bedre muligheder for deltidsbeskæftigelse og for indførelse af flekstid, således at der bliver bedre mulighed for forældrene for selv at passe deres børn.

Ud fra det, jeg her har fremført, mener vi, at forslaget er overflødigt, og vi kan ikke støtte det.

Margrete Auken (SF):

Hvis man i stedet for at kigge i eksisterende lovgivning lukkede øjnene op og så, hvordan virkeligheden var for børnene, synes jeg, det er en flot bemærkning, at lovforslaget er overflødigt. Vores børn har faktisk elendige forhold, og det er ikke rigtigt, at der tages, jeg var lige ved at sige bare et minimum af hensyn til børnene ud over, hvad skal vi sige, autoriserede legepladser o.lign. i meget af den planlægning, der foregår, og i hvert fald slet ikke i det omfang, som VS har foreslået. For hvad er det, der er betydningsfuldt for børn? Jeg tror, at alle herinde kan huske fra deres egen barndom, at de rigeste minder, man har fra sin barndom, er fra den tid, hvor man var i fred for de voksne, den tid, hvor man kunne lege for sig selv og med hinanden, og hvor det, det især gjaldt om i forhold til voksne, var at kunne finde en, man kunne få hjælp af, hvis det var, men ellers ville man gerne have lov at være i fred.

Børn skal i dag, ikke alene på grund af forældrenes overdrevne arbejdsbyrde, men især på grund af den fysiske planlægning –

jeg kommer tilbage til trafikken, som jeg mener er det værste problem – passes langt ud over det rimelige, og jeg kalder det rimelige for noget med 2 års alderen. Børn skal tilpasses, og børn skal passes.

Institutioner er den næstbedste løsning. Dermed være ikke sagt – for selv om VS' forslag blev vedtaget, ville det tage lang tid, før det fungerede – at vi ikke har brug for at have så gode institutioner som overhovedet muligt, når vi nu henviser børnene i så vidt et omfang til denne næstbedste løsning, og derfor er det katastrofalt, at de også dér får dårlige vilkår. Men det er det næstbedste for børns udvikling, og derfor må der nogle helt anderledes tiltag til, så vi sikrer, at børn kan få lov til at udvikle sig, jeg var lige ved at sige på deres egne betingelser i et samfund, som i øvrigt også sætter andre betingelser – og det skal der også være.

Lige når man læser VS' forslag igennem, siger man: det var dog gevaldigt, det er jo enorme krav. Men når man tænker sig en lille smule om, så er det jo meget beherskede krav, der burde være selvfølgelig i betragtning af, hvor stor en del af befolkningen børn er. Jeg var lidt overrasket over, at ministeren, tror jeg det var, snakkede om at tage hensyn til særgrupper; jeg fik ikke ordet skrevet ned, men det var noget i den retning. Som om børn var en særgruppe på den måde! Det svarer nærmest til, når man behandler kvinderne som et mindretal, en social gruppe.

Jeg vil godt nævne især ét punkt, som kan sættes i værk meget, meget hurtigt, og det er selvfølgelig det, der har med trafikken at gøre. Her kunne vi gøre ganske afgørende ting, og trafikken er fremfor noget det, der truer vores børn. Det, der fremfor noget hensætter forældre i rædsel, begrundet rædsel, er, at trafikforholdene er, som de er. Vi er nødt til f.eks. at nægte vores 12-13-årige børn at cykle frit omkring, og det er jo vanvittigt. Børn burde kunne få lov at cykle frit omkring, fra de var 4-5 år gamle. Jeg er i øvrigt overbevist om, at hvis vi fik et ordentligt integreret cykelstisystem og vi slap for at have biler dér, hvor levende mennesker færdes uden at være indpansret i en skal, ville f.eks. antallet af cyklister fordobles, for det ville betyde, at ikke blot børn, men også gamle ville komme ud at cykle, og det har de faktisk lyst til, men de tør af gode grunde ikke. Det at cykle

[Margrete Auken]

er i dag forbeholdt bjergbestigere, faldskærmsudspringere, dykkere og deslige, folk med usædvanligt mod.

Der er et par enkelte ting i forslaget, som jeg synes det vil være spændende at komme videre i en diskussion med VS om. I alle de i øvrigt gode forslag, VS har lagt frem, bliver det ved at dukke op, at børnene skal have stor medindflydelse på beslutningerne, og det rejser nogle problemer, for spørgsmålet er: hvis man vil behandle børn som ligeværdige med voksne, skal de så behandles på samme måde som voksne? Det er klart, at det er et svært problem, for vil det ikke blive en grov manipulation med børnene? Jeg har meget svært ved umiddelbart at forestille mig, hvordan en sådan høringsprocedure af børnene skal løbe af stabelen, så det virkelig bliver en børneerfaring, der slår igennem, og ikke de voksnes ideer. Men det er klart, at det er ved dette forslag, vi bedst kan komme til at snakke om det, for her er der givet en række muligheder for, at man i højere grad kan komme til at høre børnene. Det er på den anden side dér, hvor det måske har den mindste indflydelse, fordi VS netop så udmærket foreslår, at det skal være meget åbne rammer og planer, der skal være dér, hvor børnene hen ad vejen og løbende skal tilpasse deres omgivelser til sig selv. Det bliver en helt stor og ny oplevelse for dem at få lov til at tilpasse omgivelserne til sig selv.

Vi vil selvfølgelig gøre, hvad vi kan, for at forslag af denne art kommer igennem folkettingen. Vi ved godt, at det vil tage lang tid, men det er vigtigt, og for børn er 5 år eller 7 år et helt liv; for voksne går det stærkt, men en 7 års periode for et barn er et helt liv, og det er frygteligt, at vi smøler med at få taget de rigtige initiativer. Det er virkelig at smide børneliv væk.

Barsøe-Carnfeldt (FP):

Dette beslutningsforslag rører ved nogle væsentlige problemer, dog uden at fremskridtspartiet har mulighed for at anbefale alle 7 punkter i det fremsatte forslag.

At børns nære miljø er fattigt på oplevelser, som det fremgår af bemærkningerne til forslaget, må siges at være en lidt generel udlægning af problemet. Der findes mange steder over hele landet områder, hvor der netop er ideelle forhold mellem bolig-, er-

hvervs- og legeområder, som giver børnene gode oplevelser i deres opvækst. Imidlertid er det vigtigt, at samfundet flere steder via lokalplaner eller anden lovgivning kører disse områder efter en for forældrene og børnene rimelig måde.

At forældre i dag skal tjene 12-16 timelønninger om dagen mod 8 timer for en generation siden for at opretholde tidens normale levestandard for en familie, er ikke bare belastende for familien, men efter fremskridtspartiets opfattelse ganske urimeligt. Det er sørgeligt, at den sociale velfærdspolitik, som er ført i dette land, har medført, at i mange familier er både faderen og moderen tvunget til at gå på arbejde for at opretholde livet og svare enhver sit. Det er endnu mere sørgeligt, at resultatet har været, at et meget stort antal børn i dag bliver tvunget til at opholde sig på offentlige institutioner i stedet for at være hjemme hos enten moderen eller faderen og opleve den glæde, det er for børn og voksne at have et kontinuerligt familiesammenhold.

Fremskridtspartiet har gennem alle årene kæmpet for at få hævet den skattefri bundgrænse. Et af formålene hermed har netop været at give især de lavtlønnede flere penge i lønningsposen, hvilket igen vil give mulighed for, at en familie kan vælge at lade den ene part være hjemmegående i den periode, man har mindreårige børn. Fremskridtspartiet kan anbefale, at vi hurtigst muligt gennemfører en skattepolitik, som igen vil bringe familierne i stand til at opretholde en normal levestandard ved 8 timers dagligt arbejde.

Den selvstændige erfaringsdannelse vil selvfølgelig altid være afhængig af, hvad børns forældre giver mulighed for samt tilladelse til, men det er helt rigtigt, at desto flere erfaringer børn gør ved direkte kontakt med omgivelserne, desto flere selvstændige opfattelser vil de pågældende børn blive i besiddelse af.

Fremskridtspartiet kan ikke støtte forslaget om at indføre forbud mod, at ubebyggede byzonearealer bebygges. Det må være sådan, at man i et demokratisk land med demokratisk valgte kommunalpolitikere via fritids- og ungdomslovgivning tager et rimeligt hensyn til børns udfoldelsesmuligheder. At børn helt frit kan råde over store arealer uden voksenregulering og -kontrol kan vi ikke støtte, da det er vor opfattelse, at dette forhold er urea-

[Barsøe-Carnfeldt]

listisk set ud fra det samfundsmønster, vi på demokratisk vis har valgt, ligesom det er vores opfattelse, at netop det at give børnene områder, som ligger uden for familiens kontrol, er en medvirkende årsag til, at børnene bringes endnu længere væk fra familiens trygge havn.

Det må være således, at den enkelte kommunalbestyrelse tager hensyn til børns og unge menneskers udfoldelsesmuligheder på lige betingelser med hensyn til boliger, veje, erhverv m.v. Disse ting bør altid udformes i et nært samarbejde mellem børn og forældre.

Fritidsfællesskab for alle generationer i en familie er noget af det, som giver børn de største og de mest minderige oplevelser. Det er derfor af vital betydning at forklare forældre og bedsteforældre nødvendigheden af, at man bruger fritiden til oplevelser i og uden for hjemmet md børnene. Det er dog fremskridtspartiets opfattelse, at ønsker en familie eksempelvis hver eneste aften at sidde foran fjernsynsskærmen, så er det ikke statens opgave at vurdere, om dette er godt eller dårligt for denne familie, det bliver alene familiens egen sag.

Der er sikkert en hel del rigtigt i, at der i for ringe grad tages hensyn til børns opvækstmuligheder i og omkring vore boliger. Det er imidlertid svært både at blæse og have mel i munden, og dette skal forstås derhen, at der i dag er et meget stort krav om flere børneinstitutioner. Hvis man kunne opnå garanti for, at man ved et forslag som dette ville kunne nedlægge et antal børneinstitutioner og så gøre det muligt for den ene eller den anden af forældrene at passe deres egne børn i kærlighed, med forbedrede opvækstmuligheder i og omkring boligen, så kunne jeg personlig gå meget langt, men desværre ser det ikke ud til, at det er helt den tanke, der ligger til grund for denne del af forslaget.

Hahn (CD):

Jeg er ikke bange for at sige, at der er mange udmærkede ting i forslaget fra VS. Punkt 7 finder jeg yderst interessant, at en integration af boliger og erhvervsvirksomheder fremmes. Men som man rigtigt under bemærkningerne til punkt 6 anfører, så hører problemerne faktisk under kommunernes planlægning, og det må efter CDs me-

ning helt og holdent være kommunernes afgørelse; derfor må vi finde det rigtigst, at forslagene behandles i kommunerne.

Som sagt er der virkelig mange gode og positive ting i forslaget. Jeg finder det f.eks. meget sødt, når forslagsstillerne ønsker, at børn skal have specielle muligheder for at udtrykke deres mening om den fysiske udformning af deres omgivelser. Men skulle forslaget blive vedtaget her i tinget, ville man gribe ind i kommunernes bestemmelsesret, og det ønsker CD ikke.

Derfor må vi gå imod forslagets vedtagelse. Det er bestemt ikke regeringen, men kommunalbestyrelserne ude omkring, der skal tage stilling til det foreliggende forslags mange problemer.

Dræbye (RV):

Vi er enige med forslagsstillerne om, at der skal gøres en indsats for at skabe børnene nogle bedre vilkår under deres opvækst i samfundet. Vi er noget skeptiske over for beslutningsforslaget, fordi det er præget af for megen velvilje og for lidt konkret anvisning på, hvilke virkemidler der skal anvendes.

Det hænger for en del sammen med den arbejdsdeling, der er på en række af de områder, som forslaget omhandler, hvor det jo er kommunerne, der er de gennemførende, men forslagsstillerne er ikke rigtig gået ind på den arbejdsdeling, der er mellem stat og kommune, og dermed bliver nogle af forslagene tilsyneladende slag i den blå luft. Og det er egentlig ærgerligt, fordi jeg tror, at et af hovedsynspunkterne i forslaget – selv om det kan være lidt svært ind imellem at finde ud af, hvad der er hovedsynspunkter – er det meget vigtigt at få gjort noget ved i planlægning. Det er det hovedsynspunkt, som drejer sig om, at børn selv skal gøre deres erfaringer, uafhængigt af institutions- og forældrekontrol – sådan tror jeg nok det er formulert i bemærkningerne – og at det er vigtigt at sikre denne gøren sig uafhængig så gode vilkår som muligt, eftersom al opdragelse for så vidt er udtryk for afvikling af en afhængighed.

Det er måske så til gengæld, for nu at tage den anden betænkelighed med det samme, lidt uforeneligt med den påstand, som heller ikke er rigtig, at børn overlades mere og me-

[Dræbbye]

re til sig selv. Den er ikke rigtig, hvis man ser statistisk på det, for det er tydeligt, at børn bliver passet mere og mere og derfor næppe, hvis man ser på udviklingen, f.eks. brugen af daginstitutioner, kan siges at være overladt mere og mere til sig selv.

I den situation er der et behov for at tænke børnenes situation igennem, der er et behov for at gøre noget, men VS-forslaget holder sig i høj grad til velviljen og peger på nogle områder på konkrete forslag fra statens side, som jeg vurderer som uanvendelige; det gælder f.eks. forslaget i punkt 1 om forbud mod anvendelse af byzonejord. Det vil i øvrigt formentlig være overordentlig dyrt at gennemføre i praksis, uden at det ville sikre nogen større nytteværdi.

I det hele taget synes jeg, at det rigtige at sige om forslaget er, at var det stillet i en kommunalbestyrelse, var der fem sjettedele af det, som man umiddelbart kunne gå ind for. Nu er det stillet i folketinget, og dermed bliver dette forhold næsten byttet om, sådan at den ene sjettedel eller den ene syvendedel er noget, man umiddelbart kan gå ind for, og det er helt konkret for os forslagets punkt 7, som vi mener skal realiseres bl.a. i forbindelse med gennemførelse af ændringer i byfornyelsesloven, sådan at man undgår den afvikling af virksomheder i byerne, som saneringsaktiviteten indtil nu har medført. Her er et konkret forslag, som både kan og bør gennemføres.

Steffensen (KrF):

Det var den konservative ordfører, der sagde, at beslutningsforslaget fra VS var overflødig. Kristeligt folkeparti deler ikke denne opfattelse. Vi mener i øvrigt aldrig, det er overflødig, når et parti i folketinget seriøst prøver at komme frem med lovforslag eller beslutningsforslag eller initiativer overhovedet, der kunne være med til at fremme en rigtig udvikling efter dette bestemte partis opfattelse. Derfor er det rimeligt, når man møder andre partiers formuleringer på forskellige områder, at lade dem komme frem til en bedømmelse her i folketinget af folketingets partier, og det er vel også det, der er intentionen med vort repræsentative demokrati.

Kristeligt folkeparti deler forslagsstillernes intention om, at børns samvær med foræl-

drene bør styrkes så meget som muligt, og det er interessant at høre ordførerne her i dag tale om, hvor nødvendigt og rigtigt det er, at vi kommer mere og mere i retning af, at forældrene får mulighed for i større udstrækning og i stadig stigende grad at tilbringe mere tid sammen med familien.

Det var fru Margrete Auken, der sagde, at institutioner for børn kun er den næstbedste løsning. Det er vi også meget enige i, og det er også baggrunden for kristeligt folkepartis mange initiativer omkring familiepolitikken og specielt her børnene. Jeg vil godt sige til de mange ordførere, der i dag har talt så stærkt om, at man syntes, det var godt at nå frem til en forbedring på det område, at vi så også gerne vil efterlyse deres positive medvirken, når disse ting kommer frem.

Det betyder dog ikke, at vi uden videre er enige med VS i den måde, som de nu tackler problemerne på. Jeg synes heller ikke, man skal dadle VS for, at der er ting i forslaget, som ikke er helt gennemarbejdet, for selvfølgelig er det da ikke partiets opgave. Det er ikke noget partis opgave at fremlægge disse ting i detaljer. Det er de enkelte politiske partiers opgave at fremlægge deres synspunkter i hovedtræk, og så er det statsadministrationen, der må være med til at udforme dem i detaljer; derfor synes jeg ikke, man med rette kan bebrejde VS noget i den sammenhæng.

Vi kan være enige eller uenige i intentionerne i forslaget, og kristeligt folkeparti er ikke enig i alle VS' 7 punkter med hensyn til, hvordan man skal tackle problemet med den fysiske planlægning og børnene, men det er der ingen grund til at gå ind på i enkeltheder. Jeg vil i øvrigt sige, at jeg synes også, man skal påskønne det meget store arbejde, der ligger i, at man har udarbejdet så udførlige bemærkninger til hvert enkelt punkt. Deri får man faktisk rigtig meget at vide om, hvordan partiet forestiller sig dette beslutningsforslag ført ud i livet.

Jeg vil navnlig nævne, at punkt 3 og 4 i beslutningsforslaget synes kristeligt folkeparti det er udmærket at arbejde videre med. Det er deri, der står, at man gerne vil være med til at udforme kommende byggeri mere fleksibelt, f.eks. med værelser for unge i nærheden af familiens lejlighed, og angående det trafikale, at man i langt højere grad er op-

[Steffensen]

mærksom på gang- og cykelstier og sådan noget.

Det er bestemt nødvendigt, at der er partier, der vil påpege disse ting, og vi vil gerne støtte VS i disse synspunkter, men samtidig må jeg sige, at vi ser nok noget forskelligt på, hvordan vi skal gøre det. Vi mener i kristeligt folkeparti, at vi må lade dette være en primærkommunal opgave og ikke en statslig opgave. Men i øvrigt synes jeg, der er grund til at sige, at disse synspunkter vil vi i hvert fald gerne være med til at drøfte videre i udvalget, og så må vi jo se, om vi kan nå frem til noget fælles, når det drejer sig om konklusionen til sidst.

Waldorff (VS):

Jeg synes jeg kan sige tak for en vis interesse og også for en del pæne ord hen ad vejen, mere fra nogle end fra andre selvfølgelig.

Måske ville det være bedst at prøve at tage nogle af de problemkomplekser op, der er nævnt, fremfor at gå igennem, hvad hver enkelt har sagt.

Nu har vi jo mange andre børnepolitiske forslag, og det er klart, at dette kun dækker et hjørne. Det, som dette her handler om, er: på hvilke måder har de fysiske omgivelser og den fysiske planlægning betydning for nogle af de problemer, vi har set i de senere års udvikling i det, der hedder forholdet mellem børns tilværelse sammen med forældrene og så børns institutionsliv. Den udvikling, der er sket de senere år, og som udtrykker sig fysisk, er den, at der bliver mindre og mindre kontakt mellem børn og forældre på grund af stadig mere udearbejde. De enkelte generationer og helt ned til de enkelte årgange bliver mere og mere isoleret i forhold til hinanden, og det betyder, at de erfaringer, som børn tidligere har kunnet gøre med ældre søskende, yngre søskende og kammerater i lokalområdet, som har været i andre aldersklasser, bliver færre og færre. Børns muligheder for at gøre selvstændige erfaringer og afprøve nogle ting bliver færre og færre, fordi samfundet generelt mere og mere bliver et samfund med kontrol og overvågning både af børn og voksne, og i høj grad mærkes det netop som en indskrænkning af børns selvstændige oplevelsesmuligheder. Det er et kolossalt stort problem, og jeg mener, at der

bliver gjort så lidt ved de problemer, der er knyttet til den fysiske planlægning, at skulle det endelig gå hen og vise sig, at vores forslag griber ind i kommunernes selvbestemmelsesret, kan det vel ikke være sådan, at den aktuelle fordeling mellem statslige og kommunale opgaver skal afskære os fra at løse et problem, som handler om, at en generation eller flere generationer af børn er ved at blive tabt, fordi vores samfund overhovedet ikke har taget højde for de psykiske og udviklingsmæssige konsekvenser af en fejlagtig planlægning eller bare af en planlægning, som kører på økonomiens betingelser, og som overhovedet ikke har formået at tage højde for, hvad der sker med børnene i dette her samfund.

Nu mener jeg ikke, det er så galt i virkeligheden, som det er nævnt af nogle af ordførerne, med denne modsætning imellem, hvad der er statslige og hvad der er kommunale opgaver. Jeg mener faktisk, at en del af de forslag, som vi kommer med, i princippet kan løses inden for den fordeling af kompetence og opgaver, som findes i planlovgivningen. Det er ikke sådan, at alt er overladt til kommunerne f.eks. i forbindelse med, hvilke betingelser der skal være opfyldt, for at man kan begynde at bebygge ubebyggede byzonearealer – for bare at tage det eksempel. Der er ret detaljerede planbestemmelser og § 6-redegørelser om, hvad der skal ske omkring lokalplaners udarbejdelse, høringsmuligheder og sådan noget, der skal overholdes. De bestemmelser, der findes, bygger faktisk på, hvad centrale myndigheder har fastlagt som minimumskrav til en lokalplanlægning. Der er også en byggelov om byggetilladelser og den slags ting, og den siger, at staten fastsætter nogle mindstebetingelser. Det mener jeg sådan set imødegår en del af de argumenter, der har været mod forslaget. Der vil ikke være noget i vejen for, at man gennem en bekendtgørelse fra miljøministeriet – det kan også være, det forudsatte en lovændring – fastsatte krav om, at børn skulle høres særligt i forbindelse med udarbejdelse af lokalplaner. Det ville ikke bryde med den principielle opbygning af planlovene, så jeg mener faktisk godt, man kunne komme et stykke ad vejen, men det behøver jeg sådan set ikke gå ind på, det kender man vel nogenlunde. Men det er en forudsætning for, at man kan komme nogen vegne, for sådan

[Waldorff]

som planlovgivningen bruges i dag, er det en kendsgerning – det kan man simpelt hen ikke komme uden om – at børn lige præcis er den gruppe, der ikke bliver hørt. Når der skal bygges, når der skal laves en lokalplan som forudsætning for opførelse af et parkeringshus, eller hvad det nu kan være, bliver alle mulige andre hørt: bygherrerne, byggeselskaberne, de kommunale myndigheder, miljømyndighederne, erhvervsorganisationer og lokale voksenbevægelser, som tager sig af nærmiljøet. De, der aldrig bliver hørt, er lige præcis børnene, og derfor hjælper det ikke noget, som den socialdemokratiske ordfører siger, at planlovgivningen er en lovgivning, som giver indflydelse til alle, og at alle har lejlighed til at give deres besyv med. Det er helt formelt korrekt, men det rejser den diskussion, som fru Margrete Auken var inde på: hvordan kan vi give børn medindflydelse? Kan vi f.eks. opfylde ønsket om at tage hensyn til børns interesser ved at give dem samme formelle mulighed for at blive hørt, som voksne har? Nej, det kan vi selvfølgelig ikke. Det vil sige, at der skal gøres noget andet. Jeg har en vis tro på, at børn er i stand til at udtrykke deres ønsker, men ikke inden for det formelle system, som findes for voksne; det kræver noget særligt, og medmindre der fra statslig side fastsættes regler om, at der skal gøres noget særligt, er det helt sikkert, at kommunerne heller ikke gør det, fordi lokalplanproblemer og byplanproblemer i det hele taget er noget, som tager frygtelig megen tid og koster penge, siger man. Her søger man at spare mest muligt, og de sikre tabere bliver i den sammenhæng som alle mulige andre steder børnene.

Der har fra mange sider været talt om, måske især fra borgerlig side, at man er enig i de intentioner, som vi har lagt frem i vores forslag, at børn ikke i et langt liv, som fru Margrete Auken sagde, 7 år eller mere i virkeligheden, skal være henvist til en institutionsopdragelse. Det har jeg ikke noget imod også at sige, for vi har nok ligesom de borgerlige en betydelig skepsis over for denne institutionalisering af hele børnenes tilværelse. Men spørgsmålet er: hvad er løsningen så? Jeg mener ikke, løsningen er, at man gør det til et individuelt problem, som forældrene selv må prøve at finde ud af ved f.eks. at skære deres forbrug ned, så de kan leve af én forsørgers 8 timers arbejdsdag. Jeg mener, at

det mål, man må forfølge, er en samlet nedsettelse af arbejdstiden, men man må selvfølgelig gøre sig klart, at så længe vi ikke kan nå det mål, må vi stadig væk have institutionerne, og så må vi også stille krav om, at institutionerne er bedst mulige. Men dér, hvor vi og de borgerlige skilles, er nok, når vi spørger: ja men hvad er egentlig børns største behov? Jeg mener ikke, at børns største behov er at have en af forældrene rendende rundt omkring sig hele tiden; forældreovervågning er også en form for kontrol. Jeg mener, at det største problem overhovedet for den generation af børn, som vokser op nu, er, at de ikke har nogen selvstændighed, de har ikke de fysiske rammer overhovedet for, specielt ikke i byområderne, at udvikle deres evner og gøre deres egne erfaringer.

Det er ikke så meget længere, jeg kan nå nu, men jeg vil da godt sige tak, fordi mange har vist interesse for i hvert fald nogle af disse forslag, og så må vi prøve at se, hvor langt vi kan komme, når vi fortsætter diskussionen i udvalget.

Arne Melchior (CD):

CDs ordfører har på fortrinlig måde fremlagt vor gruppes syn på dette forslag, men jeg føler anledning til – ikke mindst på baggrund af hr. Waldorffs tale netop nu, hvor han beskæftigede sig meget med den ideologiske og holdningsmæssige baggrund for hans og partiet VS' forslag – at gøre et par principielle bemærkninger om dette grundlag og denne holdning.

Jeg må erklære mig uenig med hr. Waldorff i grundsynet. Faktisk, så utroligt det end lyder, har jeg selv været ung engang, yngre end de fleste, som Storm P. siger, men vigtigere end det er, at jeg har en bred vifte, som det hedder på nudansk, af børn, spændende fra 8 til 32 år, og jeg har endda børnebørn. Vi har boet forskellige steder i byen, så de har gået i forskellige skoler, og vi har gode venner med børn rundt omkring i landet. Det er min absolutte opfattelse, min stærke overbevisning, at børn ikke har det ringere i dag, end de havde tidligere, og det er jo det, hr. Waldorff står her og giver udtryk for, når han siger, at en eller flere generationer af børn går tabt i uselvstændighed, i mangel på udfoldelse, i mangel på muligheder for at

[Arne Melchior]

skaffe sig erfaring og blive hørt. Jeg føler, at hele hr. Waldorffs indlæg og dermed filosofien bag dette forslag er en anklage mod de voksne, også mod de unge voksne, som har de små børn, og som selv har en god chance for at huske deres egen barndom, selv om jeg da er helt klar over, at erindringen forskyder tingenes realitet noget. Det er en anklage mod ministre og folketingsmedlemmer og mod alle de høringsinstanser, som hr. Waldorff omtalte. Det er jo ikke mennesker fra den anden klode og med en helt anden erfaringsbaggrund end den, hr. Waldorff besidder. De ville da være nogle mærkelige mennesker, hvis de ikke i deres egenskab af forældre og i deres egenskab af forhenværende børn også førte børnenes tale. Er børnene ikke det dyrebareste for os alle sammen? Skulle vi være så egoistiske – det må jo ligge i det syn, og hvis det er rigtigt, vil jeg da indrømme, at det er nedslående – en kulturminister, en miljøminister, en statsminister og alle vi andre, at vi blæste på børnenes interesser og overhovedet ikke gav os tid til at leve os ind i deres forhold og deres interesser? Det er det, der ligger til grund for dette beslutningsforslag. Man mener, at det er der ingen der tager sig af, hvis ikke de 7- og 9- og 11-årige selv får lov at sige det. Jeg synes, gud ske lov, at børnene har et større frispreg, end børn nogen sinde før har haft, og det er jeg på mange områder meget lykkelig for og tilfreds med. Jeg er da også opmærksom på, at ikke så få pædagoger, også af de mest moderne uddannede og mest avancerede, synes, at frisproget, bl.a. i undervisningssituationen, mange gange er begyndt at gå for vidt, men at alle disse instanser i kommune og amt og miljømyndigheder og pædagogiske organisationer, som høres i disse sammenhænge, og som præger debatten, skulle være så uforstående og ufølsomme over for børns hverdag, børns tilværelse og børns virkelige interesser, agter jeg hermed at påstå at vi er nogle stykker der er uenige i. Det bør ikke være det eneste, der er sagt sammen med alle de pæne ord om forslaget pæne tanker, men samtidig det umulige i at vedtage et sådant beslutningsforslag, det bør ikke stå som en uimodsat kendsgerning, at børn er så ilde stedt i vort samfund. Jeg føler, at vi også i den henseende heldigvis lever i barnets århundrede. Det skal gå yderligere frem, og det skal fortsat gøres bedre, men at det skulle

være ringere, end det var før, benægter jeg pure.

Waldorff (VS):

Det ville selvfølgelig også været ret meningsløst, hvis man bare sådan i bred almindelighed sagde, at alting er gået ad h til, og at ingenting er så godt som i gamle dage. Det er selvfølgelig heller ikke det, der er meningen.

Det, der er tale om, er, at det bliver ringere på en anden og muligvis betydelig farligere måde end før, og det, det handler om, er, at en af de mest fundamentale institutioner, som nogen sinde har eksisteret, nemlig familien, er blevet dels mindre, dels svagere, end den nogen sinde har været før. Der er sket den udvikling, at hvor man tidligere har haft flergenerationsfamilier, er disse i løbet af de sidste 50, 75, 100 år blevet indskrænket til at være togenerationsfamilier udelukkende bestående af børn og forældre. Allerede det isolerer barnet fra en del af erfaringerne, men dertil kommer, at det, som i virkeligheden er ved at ske nu, så vidt jeg kan se, er, at selve familieinstitutionen er under opløsning. En af konsekvenserne af det er, at børn mangler en meget stor del af den kontaktflade i forhold til familien, som børn havde tidligere, og det er et problem. Det eneste eller i alt fald det fremherskende alternativ er en institutionspasning af børnene, og så kan vi jo tale om de politikere, der engang selv har været børn og kan huske, hvordan det var at være barn og sådan noget, men de institutioner, som skal træde i stedet for den forældrekontakt, der tidligere har været, er oven i købet udsat for massive nedskæringer fra politikere som hr. Arne Melchior, der vil overlade dem ansvaret for børnene. Hvem skal ligesom have deres eget talerør? Hvem skal kunne udtrykke deres interesser? Politikere er jo stort set det hele. De bliver også pensionister engang. Skal vi have særlige pensionistorganisationer, som udtaler sig overhovedet?

Det rejser selvfølgelig spørgsmålet om børn som gruppe i det hele taget og deres indflydelsesmuligheder. Børn er faktisk en af de få grupper, som ikke har en selvstændig lovgivning, som garanterer deres rettigheder. De har et hjørne af hver lovgivning. Man må ikke slå børn i skolerne og sådan noget hist og pist, men der er ikke nogen egentlig sik-

[Waldorff]

kerhed for børns samlede opvækstvilkår, og derfor er det selvfølgelig nødvendigt at sætte ind på alle de her områder. Jeg mener, at man meget kort, meget firkantet, kan skære det ud på den måde, at politikere har også været børn, men de har glemt, hvad det vil sige at være det, og de fleste af dem har mistet enhver forbindelse med den verden, som børn lever i og vokser op i i dag. Politikerne har hele tiden undskyldninger og begrundelser, som man hører igen og igen og igen, for, at man ikke kan tage netop de hensyn til børnene, som vi f.eks. stiller krav om her.

Derfor er det, vi ønsker den her diskussion taget op. Vi mener bestemt, at hvis ikke man får presset netop de politikere, som forsvare alle andre interesser, først og fremmest de økonomiske og de erhvervspolitiske, kommer vi ikke så langt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til miljø- og planlægningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om kulturaktiviteter for børn

[Af Waldorff (VS) m.fl.]

(Beslutningsforslag nr. B 5. Fremsat 19/1 82).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Ministeren for kulturelle anliggender (Lise Østergaard):

Jeg har megen sympati for en række af de forslag, der ligger i VS' forslag til folketingsbeslutning. Jeg synes, de er rigtige, og de er

mig meget fortrolige, idet det er præcis de samme tankegange, som ligger bag den kulturpolitik på børneområdet, som føres af regeringen, om end vi gør det på lidt andre måder end foreslået af VS.

Jeg må sige, at den tanke, som VS-forslaget rummer, og som går ud på, at man hele vejen igennem på alle områder skulle udmånte forholdsmæssige, procentvise, andele af ressourcerne til børnekultur, finder jeg ikke praktisk. Det kan ikke være rimeligt på alle områder, måske på nogle.

Det væsentlige må være, at vi indretter vores kulturpolitik sådan, at de faciliteter, vi stiller til rådighed, kommer alle befolkningsgrupper til gode, og at vi navnlig via vores støtteordninger sørger for, at grupper, som har været forfordelt, får nogle tilbud, som de kan bruge. Og det kan i mange tilfælde være børnegrupper, der her er tale om.

Men som sagt på praktisk taget alle de områder, som er nævnt i VS-forslaget, kan jeg give eksempler på, at vi er meget vel i gang med at virkeliggøre disse tankegange.

På børneteaters område kan jeg nævne, at der ved den lovgivning, som trådte i kraft i januar 1980, blev sat en meget vigtig udvikling i gang. Loven skal stimulere den lokale interesse for børneteaterforestillinger, og den har allerede givet meget betydelige resultater; de offentlige bevillinger til formålet er som bekendt steget væsentligt.

Jeg synes, vi må glæde os over, at det meget rige og varierede børneteater er opstået i Danmark inden for de sidste 10 år, og at det har fået og stadig får væsentlig bedre vilkår at virke under.

Jeg skal også her tilføje, at ud over refusionsordningerne åbner teaterloven mulighed for særlig statslig støtte til fornyelser og til eksperimenterende teaterformer inden for børneteaterområdet.

Filmområdet er jo et område, hvor vi for nylig i et lovforslag har foreslået en forsøgs-mæssig anvendelse af en kvotering, idet vi i revisionen af filmloven foreslår, at mindst 25 pct. af de midler, som afsættes bl.a. til produktion af spillefilm og kortfilm, forsøgsvis skal reserveres til film for børn.

Vi foreslår også en særlig stilling som filmkonsulent. Jeg synes selv, det er rimeligt på det område at forsøge sig med en kvoteringsordning, men det er klart, at det er en ordning, som rummer meget fleksible dispen-